

Ö Y K Ü

Özellikle 2000'li yıllarda yitirdiğimiz değerlerimizi yeniden keşfetmek için

dosya:

Öykümüzde Batılılaşma / Yabancılaşma

• emeller, şüpheler • aşık, yalancı, yalancılar • fakirlik, ölümler • yığın, uyum • meşhurlar, şöhret
• koca, koca, koca • adanmış, adanmışlar • güney, dünya • insan, aydın • vatan, vatan
• meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar
• meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar
• meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar • meşhurlar, meşhurlar

HECEÖYKÜ'DE BU SAYI

ÖYKÜ GÜNDEMİ

3

ÖYKÜLER

Cemal Şakar	<i>Koza</i>	13
Sadık Yalsızuçanlar	<i>Nizam'ın Öldüğü Gece</i>	18
Köksal Alver	<i>Bu Başka Hesap</i>	26
Ülkü Ayvaz	<i>Bir Kendisi, İki de Gölgesi</i>	30
Münire Daniş	<i>İsimsiz Kitap</i>	32
Temel Karataş	<i>Ekmek Arası Umut Sanayi Sitesi</i>	40
Abdullah Harmancı	<i>Yokuş Aşağı</i>	45
Güray Süngü	<i>Köşebaşında Suret Bulan Tek Kişilik Aşk</i>	49

Hasan Aycın

Çizgi

59

DOSYA

TÜRK ÖYKÜCÜLÜĞÜNDE BATILILAŞMA YABANCILAŞMA

Necip Tosun

*Türk Öykücülüğünde Batılılaşma/ Yabancılaşma
Algısı ve Yansıması*

61

Necati Mert

*Çağdaşlaşma Projesinin Öyküye ve Öykücülere
Yansıması*

77

Cemal Şakar

Öykünün Kendine Yabancılaşması

87

Köksal Alver

Arada Kalmak

93

Ercan Yıldırım

Batılılaşmanın Doğurduğu Seküler Yaşam

97

ÖYKÜLER

Fatmanur İldokuz	<i>Yaşamak Yalan Belki</i>	114
Kasım Tiryaki	<i>İsimlerden Sonra</i>	121
Zehra Yiğit	<i>Kendine Düşman</i>	128
Meral Demirel	<i>Tutkulu</i>	130
Ayşe Şener Yurtseven	<i>Ayaklarımın İlk Kabı</i>	133
H. Hümeyra Şahin	<i>Para Kokusu</i>	137
Gassân Kenefâni	<i>Kalıcı Bir Şey</i>	140
Seval Selçuk	<i>Ayfer Tunç'un "Saklı" Öyküsünün Çözümlemesi-II</i>	145
Mustafa Aldı	<i>Vakti Kuşananan Hayırlı Sabrın Çakıl Taşı Yalnızı: Nehir A. Gökduman Öyküsüne Yaklaşma Çabası</i>	153
Murat Erol	<i>"Ertesi Dünya"nın Sesleri</i>	161

SÖZLÜK

Hüseyin Su – Ömer Lekesiz

Öykücüler ve Öykü Kitapları Sözlüğü 13

168

ÖYKÜ KİTAPLIĞI

Necip Tosun	<i>Tamiris'in Gecesuçları</i>	178
Suavi Kemal Yazgıç	<i>Sanki Yarın Nisan</i>	180
Murat Erol	<i>Ses</i>	181

Ö Y K Ü
İki Aylık Öykü Dergisi

YIL: 3 SAYI: 13 ŞUBAT-MART 2006

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr
hecedergi@yahoo.com

Teknik Hazırlık: Hece/ Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** www.sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20

2006 Yılı Abone Bedeli:
Yıllık : 45 YTL.
(Kurumlar İçin : 110 YTL.
Yurt Dışı : 100 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd.Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri verilmez. İlkelerimize uymayan îlanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2006

YENİ BİR ÖYKÜ DERGİSİ: *EŞİK CİNİ*

Grafik tasarımını Nazlı Ongan'ın yaptığı *Eşik Cini*, öykü kültürü dergisi olarak yayım hayatına başladı... Öykü dünyasını evi bellemiş, eşliğini yurt edinmiş bir "cin" olarak kendini tanımlayan dergi, Ocak 2006'da yola çıktı.

Esik Cini'nin ilk sayısında öyküleriyle Latife Tekin, Hulki Aktunç, Nabizâde Nâzım, Müge İplikçi, Ayfer Tunç, Jale Sancak, Zekeriya Tamer, Gassan Kanafani, Behçet Çelik, Vural Sözer, Nilüfer Altınel, Sait Faik Abasıyanık, Bekir Sıtkı Kunt, Seyit Göktepe, Ahmet Büke, Refik Algan, Özgür Soylu, Nergis Gün Uzun, yazılarıyla Ergun Kocabıyık, Mehmet Zaman Saçlıoğlu, Selim İleri, Handan İnci, İbrahim Yıldırım, Saadet Özen, Murat Gülsoy, Murat Yalçın, Necip Tosun, Ömer Lekesiz, Yekta Kopan, çizgileriyle Levent Gönenç, Memo Tekin, Hicabi Demirci yer alıyor...

Ergun Kocabıyık, "eşik ve cinleri" yazısında derginin adına da bir açılım getiriyor... Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun "eşik ve eşikli öyküler" başlığını

ÖYKÜ GÜNDEMİ

taşıyan yazısı, yazmanın ve okumanın alt katmanlarına işaret ediyor... Handan İnci ve İbrahim Yıldırım'ın yazılarıyla Nabizâde Nâzım'ın öykücülüğüne bakarken ve kimi ezberlerimizi bozarken, Türkçe harflerle ilk kez yayımlanan bir Nabizâde Nâzım öyküsü de okuruyla buluşuyor: "Sohbet-i Şübbâne"... Ekim 1966'da *Papirüs* dergisinde yayımlanan, Bilge Karasu, Rauf Mutluay, Adnan Özalçınar, Mehmet Seyda, Cemal Süreya, Haldun Taner ve Turgut Uyar'ın "Hikâye Üstüne" başlığını taşıyan tartışması, aradan kırk yıl geçmesine rağmen bugün konuşuluyormuşçasına güncel bir içerik taşıyor... Suriye öyküsüne bakan Saadet Özen'in yazısına Zekeriya Tamer ve Gassan Kanafani'nin öyküleri eşlik ediyor. Handan İnci'nin "İstanbul'un Eşiğinde Edebiyat: Haydarpaşa Garı" başlıklı denemesi, okuru edebiyatımızın içinde Haydarpaşa olan ürünlerini okumaya çağırıyor. Selim İleri'nin Selçuk Baran'ı, Murat Yalçın'ın Bilge Karasu'yu, Murat Gülsoy'un Oğuz Atay'ı, Necip Tosun'un Halid Ziya Uşaklıgil'i, Ömer Lekesiz'in Sevgi Soylu Kalyoncunun *Gelincikler Geceye Düşer* adlı kitabını anlatan yazıları, okuma açılarının yönlerine dikkat çeken, zenginleşiren bir renk sunuyor. Yekta Kopan'ın hazırladığı "eşiklopedik sözlük" öykü tarihimizde farklı bir gezinti.

Heceöykü olarak türdaş dergimize hoş geldin diyor yayın hayatında başarılar diliyoruz.

ÖYKÜNÜN SERÜVENİ

Klasik öyküleme disiplini olan serim/düğüm/çözüm üçlemesinin artık deği-

Nezihe Meriç

şen anlatım teknikleriyle birlikte aşağı yukarı terk edildiği biliniyor. Zihinsel yaşayışların, ödeşmelerin, içsel dünyaların anlatıldığı, hikâye etmenin geri planda kaldığı günümüz öykücülüğünde âdeta bu kurgu yok oldu. Öykü finalleri de eski fonksiyonunu yitirdi. Artık öykü sonlarında her şey çözüme kavuşmuyor, bazen yarım bırakılıyor bazen de öyküler tümüyle çözümsüzlükle sonuçlanıyor. Bu öykülerde, arka plandaki postmodern yaklaşımlarla birlikte, artık öykünün yazma serüveni öne çıkıyor ve okura sürekli okuduğu metnin "yazılmış", hatta yazılmakta olan bir şey olduğu bizatihi öykünün içinde hatırlatılıyor. Yazar, okura, "unutma, okuduğun bu öyküyü ben yazıyorum," diyerek kurgusallığın sürekli altını çiziyor. Bu tür yaklaşımlarda okura verilmek istenen temel mesajlardan biri de "tamamlanmamışlık" duygusu. Okura şöyle deniliyor, "okuduğun bu metni bitmiş sanma, ne bende bitiyor bu öyküler ne de yayımlanmış olmakla sende. Öykü, ikimizde de ha-

yatıyetini sürdürüyor.” Bu nedenle de kimi zaman bu metinler okurda öykü değil de “öykü notları” hissi uyandırıyor.

Bütün bunları Nezihe Meriç son kitabı Çisenti düşündürdü bize. Çünkü Çisenti, usta bir öykücünün, çeşitli zaman aralıklarında yazılmış öykü notları gibidir. Yazdıklarıyla yazacakları arasında bir iç dökme gibi. Meriç’in öyküler boyunca, kestirmeden gitmek ister bir hali vardır. Bu yüzden öykülerde sürekli öykü yazma serüveninden söz eder. Bazen bu notları öyküleştirir, bazen yarım bırakır. Yazdığı öyküleri yeniden yazar. Çünkü Meriç’e göre, öyküyü yazmakla, yayınlamakla öykü tamamlanmış olmaz. Yazarda öykü hiç tamamlanma, yazma süreci devam eder, zamanla yeni boyutlar kazanır. Kitaptaki kimi öykü malzemelerinin bir kısmında da okura aktarır ve ‘bir gün yazılacak bunlar, senin karşına öykü olarak çıkacak’ der. Kendi deyişle, öyküler, “uzun bir hikâyedir, orasından burasından yazılmıştır.”

Aslında bu metinlerin bilinçli bir şekilde yarım bırakıldığı düşünülebilir. Çünkü yazar böylece tamamlanmamışlık gerçeğini okura aktarmak ister. Hayat gibi. Tıpkı hayat gibi. Bu yüzden kahramanlar bir görünüp kaybolurlar. Belki bu kitap sonrası yeniden karşımıza çıkacaklardır. Çisenti bu yüzden bir ara kitaptır. Büyük bir öykücünün, kıyı kenti izlenimleri, öykü notları. Nezihe Meriç adını öyküye geçirmekte bir sakınca görmez. Çünkü öykülerin biyografik yapısını kayda geçirir.

Bakalım bu öyküler yeni çehreleriyle, nerede, nasıl yeniden karşımıza çıkacaklar.

TEKNİK ÖYKÜ NEYE TEKABÜL EDER?

Öyküde kullandığımız teknikle öykü anlayışımız arasında derin bağlantılar vardır. Çünkü teknik, temayı mücehhez bir şekilde açıklayabileceği gibi, tematığı oluşturan bireysel arka plan hakkında da malumatları içerir. “Çeşitlilik”, üslup arayışları, anlatmak istenilenin “daha iyi sunumu”n ötesinde tekniğin ifadelendirdiği başka hususlar da vardır. Modern bir tavidir, teknik araçlar. Çünkü modernle birlikte içerik de forma tabi kılınmıştır. İlk öncü arayışların sonrasında özellikle neoliberalizmle koşut giden, hayat içerisinde yazarlar da yazdıkları şeyin “sunumu”na, pazarlamasına “özen gösterir” hale gelmiştir. Teknikteki çoğulculuk, “sistemin” tekilleşmesinin garantisidir.

Teknik maharetlerini hemen her öyküde, kitapta sergileyen bir yazarın, içerikle ilgili sorunlarını görmemek imkânına sahip değiliz. Dolayısıyla teknikle ilgili kuramsal yaklaşımlarında bir edebî zevki ihsas ettirdiğini söylemenin sâlim akıl sahipleri için bir karşılığı yoktur. Anlatma olanaklarını ince bir ip üzerinde dakikalarca sürdüren bir yazarın gösterdiği “hüner” karşısındaki şaşkınlık nedeniyle, bir edebiyat “zevkinden” mahrum kalabilmekteyiz. Yazarın bir üslup muvacehesinde okuru kitaba, öyküye bağlamasında bir beis görülmez ancak öyküyü yalnız ip üzerindeki hareketlere endekslemenin hiçbir kuramsal özelliğinin olmadığı açıkça söylenebilmelidir. Tekniğin çok, içeriğin az olduğu yaşadığımız dönemin öykülerinde neden psikolojik sorunsalların başta geldiğini düşünmek kuramsal bir soruna işaret eder.

Formel bir öykü anlayışının hakim olduğu bugün, öykünün enstrümanlarla

yürüdüğünü kabul etmeliyiz. Öykü yazarak “bir faaliyette” bulunmak amacı nasıl öyküyü nesnelleştiriyorsa, teknik maharetleri sergilemek için öyküye “kişi, sorunsal, hassasiyet, mekân” aramak da bir o kadar öyküyü araçsallaştırır. (Ancak bir çok öyküde teknik aksaklıklarla karşılaşmak mümkündür.) Eğer dönem icbar ettiği için öykü, kuramsal temellerini pratiklere göre dönüştürüyor, öykücü varoluşsal niteliklerini yalnız şekli unsurlara devrediyorsa karşımızda “var olmak”la ilgili problemler var demektir.

Tekniği temellendiren öykü anlayışı –ki bugün buna tâbi olmayan mı kaldı ki, öykünün başlangıç noktası olarak “imge, hatırlama, çağrışım”ı kabul eder. Dolayısıyla bu yaklaşım bir teorik kesinliğe ulaştığı için, bir dönemin mantalitesine de işaret eder. İmge, çağrışım kuşkusuz öykünün ateşleyicilerindedir. Ama sadece o kadar. Katalizör fonksiyonu haricinde imge, yoğunluk, çağrışım bir tür olarak edebiyatta yer tutuyorsa da, öykünün odağına yerleşmesi bir yanlışlığı gösterir. İmgeden doğacak bir tahkiye, sorunsal; çağrışımdan sadır olan öykü, içerik; hatırlamayla yazılan otobiyografi / öykü, kurmaca barındırmaz. Bugünün öyküsünü ifadelendirebilecek bir üçlü tavrı çıktı ortaya. Anlatacağı bir derdi, üzerinde kafa patlattığı sorunsal / hassasiyeti, varoluşuyla eşitleyemediği bir dünya algısı olmayan öykücünün “illa” yazmak için elbette imgeye, çağrışım, anılara ihtiyacı vardır.

Teknik konusunda “müteal” çıkarsamalara giden, bilinç akışını, metinlerarasılığı, üstkurmacayı, matematiksel kurguyu kullanan öykücülerin dil konusundaki tutumlarını da ayrıca dikkatlere sunmak

gerekir. “Yoğun dil” diye ifadelendirilen öykünün niçin bir yoğun dil kullanmaya ihtiyaç duyduğunu kritik etmeliyiz. Teknik imkanları zirveye çıkararak öykü anlayışıyla genel olarak edebiyatın, öyküye katkı sağladığı bir dilden bahsetmek şu an için imkan dahilinde görünmüyor. Çünkü ancak dil ile kurabiliriz, bir bireyi, hayatı ve de ülkeyi. Bu bağlamda hangi dille hangi öykü dünyasından hayat algısından bahsedebiliriz ki? Teknik “kıvraklıkları” doruk noktasında olan yazarların, en zor konuda yani dilde bir varlık ortaya koymamaları hiç de hayırhah bir niyet beslemediklerinin göstergesidir.

Bir Dil Kurmak, Bir Dünya Kurmak

Öykü öykücülerin yaşadıklarından sadır olur evet ama her yaşanılanın bir öykü konusu oluşturması muhal değildir. Bu orta düzeydeki hayat hikayelerinin, kurgusal enstantanelerle, anlatım yöntemlerindeki çoğulculukla aktarılmasının okuyana, yazana, memlekete, literatüre katkısını aramak boş bir çaba gibi görünüyor. “Yazarın iç zenginliği” türü niteliklemelemlerle meşruiyet oluşturmanın, alışkanlık yapmanın statükoyu muhafaza etmekle eşdeğer bir anlamı bulunur.

Öykü üzerinde düşünme, memleket üzerinde düşünme, kişiöğlunun kendi var olması hususunda düşünmesidir. Öykü üzerinden kurgulayacağımız hayatların bizim nasıl bir dünyaya açıldığımız bakımından önemi vardır. İçinde bulunulan dönemin “yaşanmışlıklarını” teknik imkanlarla pazarlama girişiminin, ahlâkî ve karakteristik zafiyetle ilintisi üst noktadadır. Çünkü üzerinde hassasiyet gösterilen bir durumu doğru bakış açısı, mekân, kişi kadrosuyla sunmak

ustalığı öykünün tavrı olmalıdır. Ama salt biçimsel unsurlarda iyi at koşturan ve fakat alelade bir hayatı, hepimizin şahit olduğu ve güncelleştirmeye değer vermediği gündelik yaşamı anlatan öyküyü, Türk öykücülüğü safında değerlendirmek gelecek açısından kaygı uyandırır.

Öykü kuramı üzerinde düşünen bir öykücü kadrosuna nasıl ihtiyaç varsa, kendisine giyilmesi için telkin edilen urbarları (formel unsurlar edebiyatın urbarlarıdır!) kabul etmeyecek edebiyatçılar da bulunmalıdır. Yazdığımız öykülerin karşılığının Türkiye'nin düşünce hayatında bir yer işgal edip etmediğine bakmak, edebî keyif ve estetik değer üretip üretmediğini "hesaplamak" sahil öykünün alanını oluşturur. Bu alan "gündemin öyküsüyle yetinmek ya da öykünün gündemini belirlemek" ikilemini dert edenlere münhasırdır.

ERCAN YILDIRIM

OTUZÜÇÜNCÜ PERON'UN BİLİNÇALTI

Necip Tosun'un ikinci öykü kitabı, *Otuzüçüncü Peron* adıyla Hece yayınlarında okura sunuldu. Kitap 1999 ilâ 2005 yılları arasında yayınlanmış on üç öyküden oluşuyor. İlk öykü kitabı *Küller ve Uçurumlar*'ın 1998 tarihinde yayınlandığını düşünürsek, Tosun'un az yazan ve yazdıklarını da geç kitaplaştıran bir sanatçı olduğuna rahatlıkla hükmedebiliriz. Bu tutumu elbette titizlikle, dikkatle izah edebiliriz. Ancak bu aşırı titizlik ve dikkatin, 'hacim'le ince bir çizgi üzerinde dengelenmesi de önemlidir.

Türkiye Yazarlar Birliği'nce 2005 yılı öykü ödülüne layık görülen *Otuzüçün-*

OTUZÜÇÜNCÜ PERON

NECİP TOSUN

HECE

cü Peron, aldığı bu ödülün de desteğiyle umulan ilgiyi görür mü bilemiyorum; üstelik son yıllarda öyküye karşı ilginin arttığı gibi ortak bir saptamanın yapıldığı böylesi bir edebiyat ortamında. Yıllardır aynı dergilerde yazan, genellikle aynı kuşağa -daha doğrusu aynı yaşa- mensup sanatçılara karşı takınılan 'bizim mahal- lenin çocukları' şeklindeki sahiplenici tutumun, sonraları genel bir vurdumduymazlığa, duyarsızlığa, ilgisizliğe dönüştüğünü görmek umut kırıcı olabiliyor.

Tosun, öykülerini cümle cümle adeta dize dize yazan bir sanatçı; her cümle, her sözcük üzerinde çokça düşünülmüş, hesaplanarak, tartılarak öyküdeki yerlerini alıyor. Şiirselliğin, akıcılığın, coşku- lu anlatımın bunca önemsendiği öykülerde, kimi zaman şiirsellik yerini şiire bırakmaya başlar: "*Burada bahar, insanın içini coşturan oynak bir şarkı gibi gelir, mor salkımlara, manolyalara, çitlembiklere, fıstık ağaçlarına değer, hemen ora-*

da erguvanları tutuşturur, kırmızı ateşler, yeşil cümbüşler, kahverengiler, Boğaz'ı boydan boya kaplardı” (s. 11).

Öykülerinde daha çok ‘yenik’, ‘kırık’, ‘yorgun’, ‘yitik’ tipleri anlatır Tosun. Hayatın acımasızlığı karşısında tutunamayan bu tipler, yıllar sonra bir ‘neden’le hayatla hesaplaşmaya girerler. Artık yapacakları fazla da bir şey yoktur. Çünkü olan olmuş; onlar yenilmiş ve savrulmuşlardır. Ödedikleri bu ağır bedel dolayısıyla insanlardan ve hayattan kopan bu insanlar, içlerine kapanıp kendileriyle hesaplaşmaya başlarlar. “Ne yapacaktı şimdi? Hiçbir şey olmamış gibi otobüse binip ayrılacak mıydı kasabadan. Sabah işyerinde önüne gelen evrakları imzalayacak, akşam evde çocuklarıyla dizi film mi izleyecekti. Hayır, yapamazdı. Söküp atamayacağı bir sızı gelip oturmuştu içine” (s. 59). Ödenmiş bunca ağır bedel karşısında yaşanan çaresizlik, öyküdeki tipleri neredeyse ölümle-kalım arasına sürükler. Tahammül edilemez bu ‘ince çizgi’ genellikle sabırla, beklemeye aşılmaya çalışılsa da; insan buna her zaman güç yetiremez ve yaşanan acz, hayata karşı bir öfkeye dönüşür: “Herkesi kendi derinliğinde boğan kasaba, elbette onu daha derinlerde boğacaktı” (s. 59). “O vakitler bu şehirde her şey onu bunalırdı. İnsanlar, mekânlar, ağaçlar. İnsanlar şehre sürülmüş çıkmaz lekeler gibi şurda burda dolaşırlardı. Ama yüzleri asla olmazdı” (s. 38). Hayata yönelik bu öfke zaman zaman öylesine kabarı ki, öykülerdeki tipler meramını kimselere anlatamaz, gittikçe yalnızlaşıp içlerine gömülürler. Böylesi yoğun bir iletişim-sizliğe düşenler, öykülerin finalinde ya nereye gideceğini bilmediği otobüslere binip kaçmak isterler, ya da bir başka ka-

çış biçimi olarak hayatın akışına kendilerini bırakıverirler.

Bir ömrün muhasebesine dönüşen hesaplaşmaları kurgulamak için çoğunlukla bilinçakışımın kullanılması, *Otuzüçüncü Peron*'daki öykülerin ilgisinin kaçınılmaz olarak dış/dışıarıyla değil içeriye yönelmesi sonucunu doğurur. İnsana ve hayata dair tüm göndermeler tipin ‘bilinçaltının’ tezahürüne hizmet eder: “Sarı, beyaz ışıltılar beton yığınlarının arasından içeri sızıp karanlığı ikiye bölüyor, yüzüme, kırılmış eşyalara, dağılmış fotoğraflara dokunuyor, sonra kayboluyor” (s. 91). Sarı, beyaz ‘ışıltılar’ın, ‘ışık’ olmadığına dikkat edilmelidir. Çünkü ışık, herhangi bir yabancılık çekmediğimiz, bildiğimiz bir şeydir. Onun bu kesinliği, Tosun’un kurmaya çalıştığı öykü dünyasını rahatsız eder. Ancak her şey sisler içinde, sert köşelerinden azade bir incelik ve belirsizlikle varolabilir. Okur için buradaki belirsizliği kaldıran tek veri, tipin yaşadığı duyarlılık ve ruh halidir. Karanlığı -yaşanan mekânın mı yoksa tipin ruhsal karanlığının mı olduğunu netleştirmeyen bir karanlık- ikiye bölen bu ışıltılar, kırılmış eşyalara sonrada dağılmış fotoğraflara dokunup kaybolurlar. Burada da eşyalar kırılmıştır ama bildiğimiz anlamda kırılma, parçalanma değildir bu; yine tipin ruhsallığına dair bir kırılmadır. Fotoğraflar öylece, kendiliğinden durmazlar orta yerde; dağılmışlardır; çünkü tip derin bir dağılma yaşamaktadır. Zaten ilerleyen cümlelerde, o kişinin sığınağında -ev, oda, otel bile olamayan- dürülmüş bir kâğıt gibi, çaresiz, kımıltısız inerken, bu gölge ve ışık oyunlarını seyrettiğini öğreniriz.

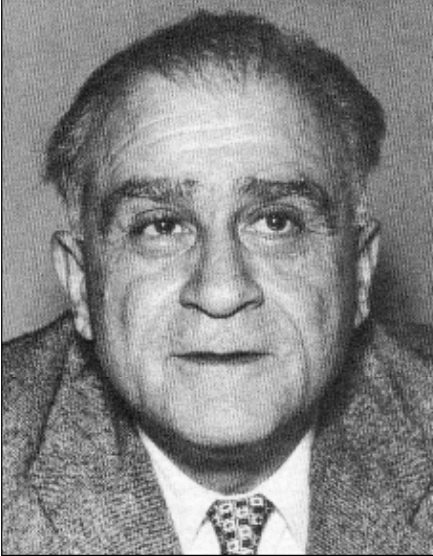
Bilinçaltı tekniğinin kullanıldığı öykü anlayışında, gerçekliğin zorunlu olarak geri planda kaldığı bilinmektedir.

Ancak yirmi yılı aşan öykü hayatı boyunca Necip Tosun'un, bu öykü anlayışını 'bilinçli' bir tercih olarak ısrarla sürdürdüğünü görmekteyiz. Bir okur olarak onun bu ısrarını anlamak/anlamlandırmak bize düşmektedir. Bence onun bu ısrarı; bir tipin ruh halinden, duyarlılığından yola çıkıp yakaladığı ayrıntıyı yazımızın başında da belirttiğimiz gibi cümle cümle işleyerek; alabildiğine derinleştirip insanda değişmeyi yakalama ve bunu tüm insanların sorunsalı olarak genelleştirme çabasıdır.

CEMAL ŞAKAR

TANPINAR ÖYKÜ ÖDÜLÜ'NÜ KAZANANLAR BELLİ OLDU

Bursa Osmangazi Belediyesi'nin 2001 yılında başlattığı ve bu sene öykü dalında düzenlediği "Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Ödülü"nü kazananlar belli oldu.

Ahmet Hamdi Tanpınar

Prof. Dr. Durali Yılmaz, Dr. Alim Kahraman, Metin Önal Mengüşoğlu, Ali Haydar Haksal ve Nevzat Çalikuşu'ndan oluşan seçici kurul, İzzet Harun Akçay'ın 'Ceren' adlı öyküsünü birinciliğe, Asuman Güzelce'nin 'Dolunay' adlı öyküsünü ikinciliğe, Didem Çınar'ın 'Çocuk ve Kelimeler' adlı öyküsünü üçüncülüğe değer buldu. Sevil Tepe'nin 'Ebruzen' ile Mazlum Dirican'ın 'Kül ve Mesel' adlı öyküsüne ise mansiyon ödülü verildi. Ahmet Hamdi Tanpınar Ödülü 2001 yılında Deneme, 2002 yılında Şiir, 2003 yılında Mektup, 2004 yılında Makale dalında verilmişti.

Yarışma jürisi, ödüle değer bulunan öykülerin yanı sıra, yayımlanacak eserleri de belirledi. Buna göre, dereceye giren eserlerle birlikte; 'Deli Kızın Bebeği', 'Medd-ü CeZR', 'Yanık Yalılar', 'Han Fotoğrafları', 'Eski Dünya', 'Meseller Kitabı', 'İki Şehri Birden Yitirmek', 'Kayıp Anlam', 'Kırksekiz Leblebi' ve 'Yalak' adlı öyküler de, hazırlanacak kitapta yayımlanacak.

"İŞÇİ ÖYKÜLERİ"

YARIŞMASI SONUÇLANDI

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası'nın (GENEL-İŞ) ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) eski Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ün anısına, Baştürk ailesi, Edebiyatçılar Derneği ve GENEL-İŞ'in birlikte düzenlediği "İşçi Öyküleri Yarışması"nın sonuçları belli oldu. "İşçi Öyküleri Yarışması"nda Zehra Üntüvar, Mavisel Yener ve Emine Başa ödül aldı.

Bu yıl üçüncüsü düzenlenen yarışmaya 118 öykücü katıldı. Vecihi Timuroğlu, Necati Tosuner, Tuncer Uçarol ve Ahmet Yıldız'dan oluşan seçici Kurul;

Zehra Ünüvar'ın "Mevsimlik İşçiler" adlı öyküsünü birinciliğe değer buldu. Yazar Adnan Özyalçın jüri üyeliğinden çekilmişti. Yarışmada Mavisel Yener'in "Ocakçı Gözleri" adlı öyküsü ikinci olurken, Emine Başa'nın "Lena/Düş Hançeri" adlı öyküsü de üçüncülüğü aldı.

Ödül töreninde, "İşçi öyküsü nasıl olmalı" tartışması yaşandı. Jüri üyesi Vecihi Timuroğlu, "İşçi, emeğini ücret karşılığında satan, bir taraftan ürettiği artı değere el konan kişidir. Böyle bir tek öyküye rastlamadım" dedi. Timuroğlu, "Yaşamını, düşüncelerini, eylemini etkinliklerini anlatan bir bütünlük içinde, üretim sürecinde anlatılırsa işçi öyküsü olur" diye konuştu. Edebiyatçılar Demeği Genel Başkanı Gökhan Cengizhan ise Timuroğlu'na karşı çıkarak, işçi öyküleri yarışmasının giderek nitelik kazandığını belirtti.

2005 YILI YAZARLAR BİRLİĞİ ÖYKÜ ÖDÜLÜ

Türkiye Yazarlar Birliği 2005 yılı öykü ödülü Hece Yayınlarından çıkan Otuzuncu Peron ile Necip Tosun'a verildi.

1996 yılında Kıyıya Vuranlar ile Ramazan Dikmen, 1997 yılında Haliç Hi-

Necip Tosun

kâyeleri ile Muhterem Yüceyılmaz, 1998 yılında Gülşefdeli Yemini ile Hüseyin Su, 1999 yılında Esenlik Zamanlar ile Cemal Şakar, 2000 yılında Gün Akşamsızdır ile Fatma K. Barbarosoğlu, 2001 yılında Balın Tuzu Eksik ile Kamil Yeşil, 2003 yılında Başkasının Rüyaları ile Cemil Kavukçu, 2004 yılında Çatı katı ile Nihan Kaya bu ödüle layık görülmüştü.

2005'İN ÖYKÜ KİTAPLARI

Latif Alpkan; Bakırköy Öyküleri,
Pedam, İstanbul 2005

Çetin Altan; Kral Öldü Yaşasın Kral – 2027 Yılının Anıları, İnkılap, İstanbul 2005

Ömer Baytaş; Görkemli Sıradağlar Olmak Özlemi (Hayal Postası, İstanbul 2005, 24 öykü: Küçük A.'nın Okul Dönüşü; Zaman Hırsızının Kısa Hikayesi; Anahtar Demetlerini Yargılama; Yeni Bir Bakış Açısı; Tahta ve Tel Kafesler; Eski Sevgilim; Kömür Karası Yolcu; İki Çeşit Duruşma İzleyicisi; Kralın Adamları Haydın; Bir Oyun Çocuğu İle; İstanbul; Dümencinin Korkusu; Fırıncı Çırağı; Hayat Kurtaran Yeni Bir Buluş; Görkemli Sıradağlar Olmak Özlemi; Çalışan Mutlu Kadın; Güneşli Bir Gün ya da Tamamlanmamışın Umudu; Çilekeş Oduncunun Başına Gelenler; Tanrıbilim Akademisine Sunulan Bildiri; Kaptan Ahap ve Denizcileri; Dünyanın İlk Filozofu; Onarıma Gidecek Semerin Ardından; Katilin İntiharı)

Zafer Berke; Yeni Zaman, Yaba, İstanbul 2005

Hasan Bıçakçı; Bir Yaz Gecesi Kabusu, Oğlak, İstanbul 2005

Cemile Çakır; Buzdan Heykel – Umarsız Aşk Öyküleri, Hayal Postası,

İstanbul 2005, 17 öykü: Yeni Bir Yolculuğa Başlarken; Bataklıkta; Bir Sabah Uyandığında; Bıçak; Akıntının İçinde; Kılcal Damarların Vahşileri; Duvarın Ardında; Kayık ve Sabah Yıldızı; Buzdan Heykel; Sevgilinin Gökkuşuğuna Çağrısı; Sevdiğine Kendinden Bir Şeyler Vermek; Bir Resmin İçinde; Doğum Günü Hediyesi; Otobüs Beklemek; Taş Parçasından Yıldız Yapmak; Yıkıntıları Uyanmak; Yolculuğun Devamı)

Mahmut Tuncay Çelenk; Pazar Saat 21:18, İnkılap, İstanbul 2005

İsa Çelik; Dur Gitme, İskele, İstanbul 2005

Mehmet Erkan; Bir Safın Öyküsü, Varlık, İstanbul 2005

Nedret Güvenç; Aşk Yoksunları, İnkılap, İstanbul 2005

Cemil Kavukçu; Selo'nun Kuşları (Çocuk Öyküleri), Can, İstanbul 2005

Cemil Kavukçu; Nolya (Can, İstanbul 2005, 5 öykü: Dostların Yeri; Aylon; Samiabi; Ölüabi; Dead Bar)

Hasip Celil Kolas; Hasır (Seçme Öyküler) NKM, Konya 2005

Yekta Kopan; Kara Kedinin Gölgesi (Can, İstanbul 2005, 26 öykü: Öylesine Sessiz; Kekeme; Klos-eidos-scope; Enginarın Kabukları; Kırmızı Kurdela; Rüya Tabiri; Demiryolu; Radyo Mevsimi; Refakatçi; Karalama; Anons; Aura; Çıkmaz Sokak; Kahkaha; Bedel; Nane Kokusu; Yanmaz / Yapışmaz; Temizlik; Sil Dürçmesi; Susam; Vahşi Batı; Belki; Kobay; Kağıttan Kurbağa; Kestane; Uzak, Çok Uzak)

Sema Maraşlı; Eşimin Eşi Yok, Popüler, İstanbul 2005

Sema Maraşlı; Evliliği Pekmez Sandım, Selis, İstanbul 2005

Ruhan Mavruk; Fiyortlar, Daima, İstanbul 2005

Nezihe Meriç; Çisenti (YKY, İstanbul 2005, 19 öykü: Hani Bir Zamanlar, Yeşim Küçükken, Bogaziçi'nde Hani Yalı Daha Sağlamken, Hani Onlar Daha Hayattayken; Ormanın İçinde Yeşil Gezer; Kimin Kimsesi Kim; Bu Bir Uzun Hikayedir Orasından Burasından Yazılmıştır 1, 2, 3, 4; Dünyaya Gelmek İsteyip İstemediğimi Soran Olmadı. Nasıl Yaşamak İstedim Geline... Yaşamöykümden, bir Küçük Bölüm Yazabilirim, Örnek Olarak; Çisenti 1, 2, 3,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11)

Adil Oktay; Yolcu, Ütopya, İstanbul
Erdal Öz; İki Deniz Öyküsü (Can, İstanbul 2005, 2 öykü: Vah Yusufum Vah Canım; Sular Ne Güzelse)

Tarık Sipahi; Dokuz Öpüşen Balık, Çitlembik, İstanbul 2005

Türkan Suna; Zincirini Kıran Öyküler, Okyanusötesi, İstanbul 2005

Necip Tosun; Otuzüçüncü Peron (Hece, Ankara 2005, 13 öykü: Aynalar ve Sırlar; Mektup; Geçit; Otuzüçüncü Peron; Ricat; Sis Çanları; Karşılaşmalar; Yağmur; Park Otel; Yansıma; Uğultu; Bakışlar; Kırılmalar)

Saltık Turabi; Dımili – Dersim Öyküleri, Sorun, İstanbul 2005

Yılmaz Turpçu; Yitik Kuşak, Kendi yayını, Ankara 2005

Cem Uçan; Başbaşka Hayatlar (Sel, İstanbul 2005, 12 öykü: Bırakır; Zamanınız Gelecek!; Oyun; bir Akşam...!; Bir Mektup Yaz; Biliyor; Korununun Düşündürdükleri; Kalodaki Mesaj; Başka Bir Hayat; Run Like Hell!;

Ev; Cevap Arayan Karışık Bir Zihin)

Nurgül Ulu; Travmatik Aşklar,
Kastaş, İstanbul 2005

Gıyas Ünal; Klasik Kısa Öyküler,
Barış, İstanbul 2005

Müslüm Yücel; Kuyu, Yom, İstanbul
2005

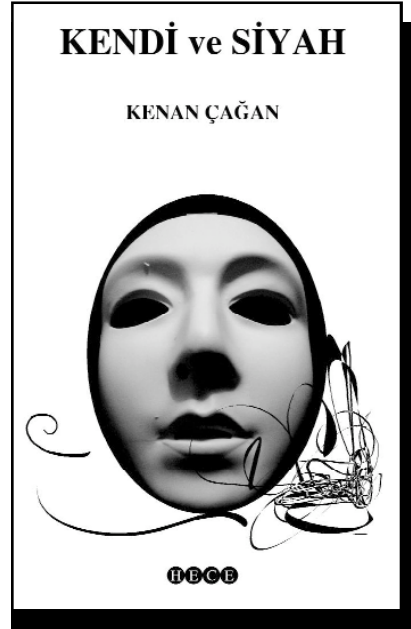
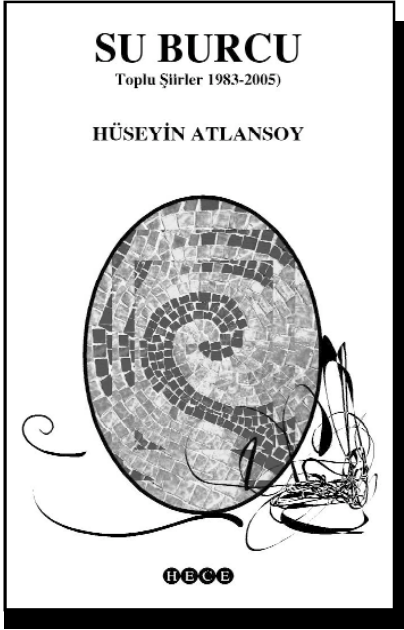
Tahsin Yücel; Ayna (Can, İstanbul
2005, 1 öykü: Ayna)

Zeynep Aliye; Çıplak Güvercinler,
İskele, İstanbul 2005

2006'NIN ÖYKÜ KİTAPLARI:

Mavi Neşe Gölcük; Kar Beyrut
Kar (AgoraKitaplığı, İstanbul 2006; 16
öykü: Kar: Sümbül Hanım; Mark; Ad-
res; O Kendini Biliyor; Alt Üst Benlerin
Amfi Tiyatrosu; Beyrut: Yasin; Asal Sa-
yılar; Karanlık; Kar Beyrut Kar; Pub Is
In The Pakistan And Bop Is In The
World; ...Kar: Son Esmâ; Bordo; Anla-
mın Uzak Bahçesi; Baby I Love You;
Kantarcioglu Apartmanı'ndaki Kadın,
Kantarci ve Oğlu).

HECE YAYINLARI'NDAN

CEMAL ŞAKAR

KOZA*

Güneş gittikçe kızılılaşıyordu. Pencerenin bir kanadı ardına dek açtı. Gittikçe kızılılaşan güneş diğer kanatta yansıyor. Tül perde, akşamın serinliğini yüklenmiş rüzgarla oynuyor.

Sandalyelerini camın kenarına çekmişlerdi. Ortalarında küçük bir sehpa; küllük, aynı marka sigara paketinden üç tane, bir çakmak sehpanın üzerinde. Yeterince konuşmuşlar da sanki söz tükenmiş; birbirlerini hesapta olmayan bir biçimde hırpalamışlar sanki. Biri ensesine konan-kaçan sineği; diğeri rüzgarla oynayan tül perdenin yüzünde uyandırdığı ürperti... Oda kapısı, ağır havaya rağmen kapalı; sigara külleri cereyanda kalıp uçuşmasın diye, belki.

“Bunların hiçbiri doğru değil”, diye düşünmüştü; ansızın, nedensizce; tül perdenin yüzünde uyandırdığı ürpertiyle de bir ilgisi yoktu.

-Bunların hiçbiri doğru değil, deyiverdi. İrkildi. Durdu. Sigaradan bir nefes aldı: “Bunların hiçbiri doğru değil” demiştin değil mi?

-Anımsamıyorum, hangimizin dediğini; ama bir önemi yok. Varsayalım ki, doğru ve böyle bir şey söylendi, ne değişecek?

Bunca zaman sonra, bunca sular akmışken, neyin, ne kadar önemi kalmıştır, diye düşündüler. Önemli olan bunca zaman sonra, bunca sular akmışken yeniden bir araya gelmiş olmamız, yenilenmemiz belki de. Böylece; yüreklerine su serptiler.

-Yaşlarımız elliye çoktan geçti. Artık...

-Kimin adına konuşuyorsun?

-Senin adına da konuşabileceğimi sanıyordum.

-Sus, dedi, çekil aradan.

Perdenin yüzünü ürpertmesine sinir oldu, kalktı, perdeyi sonuna kadar çekti. Diğeri uzandı, kapalı pencere kanadını açtı; güneşin kızılılığının içeriye yansıtacağını umuyordu, yanıldı; güneş ayaklarının dibine düşüverdi. Oda kapısı hâlâ kapalıydı.

* Cemal Şakar'ın Koza adlı bu öyküsünü 12. sayımızda biçimsel özelliklerini bozarak yayınladığımız için bu sayıda yeniden yayınlıyoruz.

-Biz hep birbirimize ayna olurduk, değil mi; ben, sana, seni anlatırdım; sen susardın. Ben suskunluğundan, kendime pay çıkarırdım.

-O zaman, bana yine susmak düşünüyor; senin kendi adına paylar çıkarabilmen için.

-Ne yani, bunların hiçbiri doğru değil mi? Bense, güzel şeyler yaşadığımı zı sanmıştım; senden ne güzel şeyler öğrenmişim. Belki benim anlattıklarım senin için... Bunları çok az insan yaşamıştır belki de. Geriye dönüp baktığımda, yaşamımda hepsinin layığıyla bir yer ettiğini görüyorum; iyi ki yaşamışlar, sen ne düşünürsen, düşün.

-Yine susuyorsun ve ben kendi payıma düşeni anlamakta zorlanıyorum.

Dışarıda, pencereye yakın bir yerde, ıhlamur ağacı olsun. Yazın henüz başıdır; ıhlamur çiçeklenmiştir; baygın kokusu her yana yayılıyordur; çiçekler birkaç gün içinde toplanmazsa, tohuma dönüşecektir. Bir kuş, güzel öten cinsten; ikisi de kuşları ötüşlerinden tanıyamazlar. Saka olsun; bülbül nadir türlerdendir. Ev tek katlıdır, geniş bahçeli; bahçede birkaç ağaç daha vardır: incir, evet incir ağacı; incirkuşlarını çağrıştıran ve zeytin, Kudüs'e armağan.

Susuyorlardı, çünkü suskunlukta tamamlanan şeylerin çok sağlam, çok kavi geliştiğini biliyorlardı.

-Yaralıyım, dedi, beni yaralıyorsun. Bunu hak etmedim.

-Hayır, dedi, seni yaralamıyorum; elbette bunu hak etmiyorsun, ama, elimden bir şey gelmiyor. Ben sadece senin yaralarını sarmayı beceremiyorum.

-Hiç buna talip olmadın ki.

-O zaman benden niye hiç vazgeçmedin. Biliyorsun, denedim, olmadı, çok istedim; çok istedikçe senin yaralarını kanattım sadece.

-Beni hep sen çağırдың. Biliyorsun, gelesim yoktu. Ben kendi halimdeydim, bir kozanın içinde; tuttun kozayı çatlattın.

-Zannediyorsun.

-İşte, yine...

-Aldırma!

Elbette olası değildi, aldırıyorlardı. Keşke hiç yaşanmamış olsaydı, temennilerin anlamı yoktu, yaşanmıştı. İleriye bakmaya karar verdiler; madem ki birbirlerinden geçemiyorlardı. Sağlam, kavi gelişen bir tamamlanmayla ilerlemeyi düşündüler.

Çok önceleri de düşünmüşlerdi; birbirlerine yardım edecekler ve ilerleyeceklerdi. Birbirlerine hayallerini, düşlerini anlatacaklardı; güzel bir yaşam için.

Gittikçe kızılılaşan güneş ışıkları, artık alacalanmaya başlamıştı. Akşam alacası çöküyordu. Saka susmuştu, belki de uçup gitmişti.

“Ama, sen kaçtın. Ben anlattıkça, anlattıklarını anlamaya çalıştıkça; güzel bir başlangıç için adım atmak yerine, kaçtın, hep.” Hayallere kapılmışlardı. Güneşin alacalanan aydınlığı umurlarında değildi. “Koştum, kapına geldim. Benim elimde bunlar var, dedim. Bunlardan bana bir gelecek; geçmişi onarılmış bir gelecek inşa... Ne kıymeti var şimdi bu sandığı eşeleminin.” Kalktı. Alacalanan güneş ışığının düştüğü duvarda asılı duran çantayı açtı. Saatlerdir süren suskunluk dağılmıştı. Diğeri sandalyede biraz rahatlamak için; bu kez sağ ayağını, sol ayağının üzerine attı.

Çantadan bir tomar mektup çıkarmıştı. Güneşin alacası vurdu, sararmış zarflara.

-Bunlar da mı yalan?

Cevap almak için sormuyorlardı soruları. Sorulsa da, sorulmasa da, sorular zaten hazırды, vardı; sadece tekrarlıyorlardı, bir kez daha, bir de kendileri için.

-Hepsi, dedi, bengi bir gençlik döneminin ağır yükleri olarak hep orada asılı kaldı. Çantayı duvara asmış olmakla, yüklerimden kurtulmayı ummuş-tum, hepsi bu.

Hepsi buydu işte; hiçbir şey değişmemişti, güçlüydüler, her şeyi değiştirebileceklerini umuyorlardı. Meydanlar... bengi bir gençlik yılları için ne kadar da zengin çağrışımlara sahipti.

-Kendimizi bile değiştiremedik, küskün, kırgın, içrek kırıklıklar; şimdi kulaklarımızda bir fanfar...

-Ondandır belki odalarımıza kaçışımız; durmadan dört duvarı yükseltmek etrafımızda... Koza demiştim, evet belki de koza imgesi daha güzel anlatı-yordur; bir gün çatlatıp çıkacağımız... salim bir dünyayı.

“Salim bir dünya... Bahçeli -geniş bahçeli- evler; meydanlardan geriye kalan güçlü imgeleri yaşatabileceğimiz kadar geniş: illâ incir ve zeytin ağaç-ları ve dahi nar.” Düşündü kaldı; düşünde kaldı; sustu ve söylemedi.

-Bunlar anı bile değil, -dayanamadı- sadece birer imge; bizi terk etmeyen; belki de fark etmek istemediğimiz; baston gibi tutunduğumuz; kalsın istediğimiz bizden sonrakilere; bahçelerimizde yeşerterek.

Tohumu topraktan esirgememek için -belki de-; tohumun çürümesinden korkmak, kendisiyle birlikte -belki de-.

-Kesinlikten ne kadar da uzağız; güvensiz, yenik, bastonu kırık?...

Bahçedeki yapraklarda şebnemler; billûr taneler halindedir; kurtlar, böcekler için birer pınardır; sonra güneş biraz daha yükselip ortalığı ısıtmaya başladığında buharlaşıverirler; taç yapraklar güneşe açarlar kendilerini, tomurcuklar patlar ya hani... Hani, sonra, şen çocuklar bahçedeki ve sokaklardaki yerlerini alırlar ya...

Sokakta oynayan çocukları gördü, bir gönenç yayıldı... tebessüm dudaklarına yapıştı. "Bırak şu entelektüel suskunlukları. Bak tohum toprağa düştü işte... Gelecek sokaklarda akıp gidiyor..." Mektupları yine çantaya doldurup yerine astı. Duvardaki, bir eski zaman gazetesinden kesilmiş fotoğrafı söktü. Altından sigara dumanının sinmediği tertemiz badana meydana çıktı.

-Her geldiğinde dünyamı altüst ediyorsun. Bunca yıldır kurduğum, koruduğum dünyamı... Fotoğraf sana neler anımsattı da söküp attın.

-Anlamamakta ne kadar da ısrarcısın. İçi boşalmış, kurumuş, koza filan... Ne de güzel imgeler uydurmuşsun, bir gün çatlayacak ve içinden yenilenmiş biri olarak çıkıvereceksin.

-Yenilenmiş biri olarak çıkıverir miyim, bilmiyorum; ama güvende, korunmuş, bir zamanların iyi, güzel nesi varsa hepsiyle birlikteyim; yaşıyorum, yaşıyordum.

-Fotoğraftaki bunca insan arasında hep kendini arıyorsun, elleri havada, bir şeyleri hayırlayan bunca insan arasındaydın, ama fotoğrafta yoktun işte, yoksun işte; sadece varsayıyorsun, varsaydın. Kendini hep en öndeki benim yerime koydun; bir yalan uydurdun, bir yalana uydun; hep bu yalana inanmamı bekle. Ondandır belki de, her geldiğimde dünyanın altüst oluvermesi.

-O fotoğraf objektiflerin bir ihaneti biliyorsun, biraz daha sağdan çekilmiş olsa sen değil, ben görünecektim. Hep ardıma sığıncıydın.

İleri gittiklerini düşündüler. Yine birbirlerinin yaralarını kanatıyorlardı. Buraya gelirken, buraya otururken hiç de böyle şeyler düşünmemişlerdi. Her zaman yaptıkları gibi yine omuz omuza verecekler, birbirlerini güçlendirecekler, dirençleri artacaktı.

-Belki de haklısın.

-Yok, hayır, sadece ileri gittim. Biz hep omuz omuzaydık.